

MAGYAR L

+ 3 lei

Taxa postala plata aprobata Dir. Gen.

m 34.

UNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Primredactor și redactor responsabil:
dr Paál Árpád

VII. — 77 (1791) Oradea, 1938. apr. 6

Primcolaborator: **dr Gyárlás Elemér**

Elkészült az ország új közigazgatási beosztásának új tervezete

Hét közigazgatási egységre oszlik fel az ország. — Felváltják a jelenlegi prefektusokat és polgármestereket

Bucuresti. Saját tud. Az Institutul Pentru Cercetari Administrative nevével intézmény már elkészítette a rendelet-törvénytervezetet, amely az országnak új közigazgatási beosztást fog adni. Az ország összes megyéit hét nagy közigazgatási egységbe fogják csoportosítani, amelyeknek a területe összeesik majd a hadtestek területével. E közigazgatási egységek neve vidék — Tinut, — vagy tartomány — Provincie — lesz és mindegyiknek élére egy miniszterrel, vagy alminiszterrel egyenrangú tisztviselőket neveznek ki.

Az új közigazgatási egységek székvárosai a mai hadtestparancsnokságok székhelyei lesznek.

Az új közigazgatási beosztás eltünteti a régi országrész-határokat és ezzel azt remélik, a jelenlegi regionalista szellemet is. Az új

rendelet-törvény a központosítás szellemében kívánja berendezni a közigazgatást. A megyéket az okirályság és a csatolt országrészek lakóinak régi közös érdekei szerint fogják megszabni.

A jelenlegi prefektusok ügyköre a vidékek, kerületek vezetőire száll át, akik hivatásos tisztviselők lesznek. A jelenlegi prefektusok csak ideiglenesen töltik be hivatalukat, mert később kicserélik őket épúgy, mint a polgármestereket is.

Az új rendszert a takarékoság szelleme fogja áthatni. Az egyes közigazgatási egységek előre megállapított munkatervet alapján fognak működni, amely több évre szól. Armand Calinescu belügyminiszter csütörtökön, vagy pénteken nyilatkozik részletesen a sajtónak a rendelet-törvényről.

A spanyol és a katalán köztársasági kormányok közös tanácskozásra gyűltek

Sürgősen két nemzetközi hadosztály segítségét kéri, mert különben a köztársaságot nem lehet megmenteni. Leridából húszezer menekülő tódult Barcelonába. A köztársasági katonák mind többben pártolnak át a nemzetiekhez

Bilbaóból jelentik: A katalán kormány és a valenciai kormány a Barcelonában uralkodó feszült helyzetre való tekintettel közös tanácskozásra ült össze. A tanácskozás eredményeként sürgős felhívást intéztek a külföldi ügynökökhez, hogy rövid időn belül állítsanak össze két nemzetközi hadosztályt, mert különben a köztársaságot nem lehet megmenteni. Leridából húszezer menekült érkezett Barcelonába. A menekültek a város tulszufsultsága folytán a szabad ég alatt töltötték az éjszakát.

Másik jelentés szerint a spanyol köztársasági kormány elrendelte, hogy minden épületről és templomról szedjék le a fémburkolatokat és diszeket és bocsássák azokat a hadiipar rendelkezésére. A köztársaságiak

a közeli napokban nagyobb fegyverszállítmányt várnak Franciaországból. A katonák lelkesítésére Barcelonában közhírré tették, hogy a francia népfront száz olyan tehergépkocsit indított utnak, mely hadianyagot szállít a köztársasági Spanyolországba.

Cartagenai jelentés szerint az ottani hadszíntéren több köztársasági katonát kivégeztek, mert át akartak szökni a nemzetiekhez. A kivégzésekről szóló jelentés megállapítja, hogy a köztársasági hadvezetőség kénytelen a legszigorubb eszközökhöz folyamodni, mert egyre

szaporodik a nemzetiekhez átpártolók és katonaszökevények száma.

OLASZ MEGÁLLAPÍTÁS SZERINT A SPANYOL POLGÁRHÁBORU A DÖNTŐ VÉGSŐ SZAKASZHOZ ÉRKEZETT.

Rómából jelentik: Róma szeme ma a spanyol polgárháboru felé fordul, mely, minden jel szerint, döntő, sőt végső szakaszához érkezett. A lapok legújabb táviratai szerint az olasz legionisták már csak hat kilométerre vannak Tortosától. A „Lavoro Fascista“ a legionisták és Garcia Vallino előrenyomulásáról kapott jelentése szerint a csapatok előőrsé a Gandezai magaslatról már látják a Földközi tengert. A tenger megpillantása a csapatokban leirhatatlan lelkesedést keltett.

Gayda főszerkesztő a „Giornale d'Italia“-ban így ír:

— Ha nem is beszélhetünk még a háboru küszöbönálló befejezéséről, az mindenesetre meggyorsult ütemben halad a vége felé. A köztársaságiak részéről itt-ott megkísérelnek majd még ellenállást, mert a szovjet még nem tett le a reményről, hogy Spanyolországból kiindulva, európai bonyodalmat idézhet elő. A köztársaságiakat emellett támogatja a népfronti Franciaország is, mely a Franciaországba menekült milicisták visszaküldésével a katonai beavatkozás útjára lépett.

Az osztrák püspöki kar és a Vatikán

Szombaton a távirati irodák különös hírt terjesztettek arról, hogy a Vatikán az osztrák püspöki kar népszavazási állásfoglalását helyteleníti, s emiatt a német konkordátum felmondása várható, továbbá a Szentszék és Németország közötti szakítás. A távirati közlés hivatkozott a Vatikán félhivatalos lapjának, az *Osservatore Romano*-nak egy közlésére, mely szerint a Szentszékhez az osztrák püspöki kar se előzetesen, se utólagosan bejelentést nem tett ismeretes állásfoglalásáról, s így az teljesen a saját ténye. Hasonló közlést tett már pénteken Innitzer bécsi bíbornok-érsek is, aki méltatlankodva utasította vissza a Havas-ügynökségnek azt a híresztelést, hogy az osztrák püspöki kar közös nyilatkozatát külső befolyások készítették elő, s ahhoz a szentszéki diplomácia is *Orsenigo* berlini pápai nunciusz útján bizonyos előkészítő tárgyalásokkal hozzájárult. Innitzer bíbornok ezzel szemben kijelentette, hogy az osztrák püspöki kar megnyilatkozása önként, a saját német érzésük befolyásolatlan őszinteségéből fakadt.

Nyilvánvaló, hogy a bécsi bíbornok-érsek tiltakozó felszólalása egyrészt az osztrák püspöki kar megnyilatkozásának mély erkölcsi értékét védte. Elhárította azt az elhomályosító színézet, mintha az osztrák főpapok a német nép egyesülési vágyával nem tudnának önként együttérezni, hanem az együttthaladást taktikai eszköznek akarják használni, s diplomáciai alkutól akarták volna függővé tenni. Az ilyen beállításra, mondotta Innitzer bíbornok, hogy az szerint való gesztust „méltóságunkon alulinak tartjuk.“ És kihangsúlyozta határozottan: „Állásfoglalásunk elvi jelentőségű és közös német vérünkkel származó hitvallásnak tekintendő. „Amint egyrészt a katolicizmus és a nemzeti érzés egymással összeférő lényegéről tesznek bizonyosságot ez erélyes szavak, másrészt védelem volt benne a Szentszék javára is, hogy a Szentszék az egyes népek belső ügyeibe való politikai beavatkozás gyanújába a híresztelések ne keverjék. Ilyen vonatkozásban csak megerősíti az Innitzer tiltakozó szavát az *Osservatore Romano* említett közlése, mely külön ki is fejezte, hogy éppen a politikai kombinációk elhárítása végett adja tudtul, hogy az osztrák püspöki kar se előzőleg, se utólag hozzájárulást nem kért a Vatikántól.“

Tehát az *Osservatore Romano*-nak ilyen kijelentéséről szóló szombati híradást, mint az Innitzer bíbornok tiltakozó szavának a megerősítését, mi is valóban tudtuk elfogadni, s vasárnapi számunkban közre is adtuk. A szombati híradások azonban azt is tudatták, hogy a vatikáni rádió német nyelven pénteken a *Szentszék hivatalos álláspontjaként* az osztrák püspöki kar állásfoglalását rosszalta, s a hívőket ez állásfoglalás követésétől feloldotta. Ezt a híradást már annyira hihetetlennek tartottuk, hogy még kérdőjeles közlést is mellőztük, hiszen az *Osservatore Romano*-ban arról semmi meg nem jelent, s így a hitelesség minden külső jellege hiányzott a híradásból. Olvasóinkat meg akartuk kímélni, hogy zavart keltsünk bennük, mikor ilyen súlyos jelentőségű, az egyház és állam közötti konfliktus felidézésével kísértő fordulat tekintetében a lehetőséget — ha mingyárt kételkedve is — föltételeztük. A további hiteles híradástól tettük függővé, hogy közléseket adjunk.

Tudjuk, hogy a Szentszék bölcsessége és

nemzetünkön való kétezer éves hagyomány nem igen engedi meg a földi politika kurrensébe való beavatkozást. Tudtuk, hogy ez a hagyományt a magunk katolikus jellegénél fogva elsősorban nekünk kell tiszteletben tartani. Azt is tudtuk, hogy a sajtónak ilyen tiszteletre nem kötelezett része a távirati híradást mohón fogja tovább terjeszteni. De éppen ezért is kötelezve éreztük magunkat, hogy mi ebben a mohóságban részt ne vegyünk, s a zavarkeltést éppen mi ne gyarapítsuk. Hogy tartózkodásunk helyes volt, mutatja a következő legújabb közlés, mely már a Vatikán felhivatalos lapja, az *Osservatore Romano* részéről hoz felvilágosító tájékoztatást. Az erről szóló távirat így hangzik:

Rómából jelentik: Az „*Osservatore Romano*” megemlékezik a vatikáni rádió péntek esti közvetítéséről és azt írja, hogy a szóban forgó rádióközvetítés elméleti jellegű magánkezdeményezés volt, amelynek sem hivatalos, sem félhivatalos, sem sugalmazott jellege nincs és azért a Szentszék semmiféle felelősséget nem vállal. Ismeretesek azok az eszközök, amelyekkel a Szentszék felhívásait közölni szokta. Ezek között van az *Osservatore Romano* is. A lap megjegyzi, hogy a szóbanforgó rádióközvetítés és az *Osservatore Romano*-ban az osztrák püspökök nyilatkozatával kapcsolatban megjelent hivatalos közlemény közötti semmi összefüggés nincs.

Ezek után csak annyi megjegyzésünk lehet, hogy a közönségnek mindenesetre legnagyobb kritikával kell fogadnia azokat a híreket, melyek mindennáron az egyház és állam közötti konfliktusokkal is szeretnék szaporítani a világ bonyodalmaival. Egy kissé azonban a sajtónak is kötelessége volna, hogy ne tullozza még azokat a híreket is, amiket kapott. Olvastunk olyan lapokban, melyek keresztény körökre is szeretnek támaszkodni, olyan nekiszabadult képzelődéseket, hogy Innitzer a vatikáni meghazudtolás folytán kolostorba vonul, s kezdődik az élet-halálharc Németország és a Vatikán között. Egy másik lapársunk azonban elköveti azt a végzetes összevegyítést, hogy a szombati távirati híradásokat úgy adja le, mint az *Osservatore Romano* közlését. Pedig épúgy megkülönböztethette volna a szentszéki felhivatalos lap mondatait, mint ahogyan mi elválasztottuk azt az állítólagos rádiónyilatkozattól. A rádiónyilatkozatnak olyan feltűntetése, hogy azt a szentszéki felhivatalos lap hozta, mindenesetre arról tesz bizonyosságot, hogy az illető lapársék is tudták, mi a vatikáni felhivatalos lap jelentősége.

Lebrun francia köztársasági elnök vasár-

nap figyelmeztette a francia újságírókat, hogy a mai világhelyzetben a túlzásoktól tartózkodjanak, óvatosak legyenek a felröppentett hírek továbbításában, s adjanak példát a közönségnek az események tárgyilagos szemléletére. Ezt a tanácsot a francia államfő talán éppen a Vatikán körül terjesztett újabb híresztelésekre is vonatkoztatta. Mindenesetre jó lesz itt nálunk is megszívlelni és követni Lebrun bölcs figyelmeztetését.

Az angol parlamenti hagyományok példátlan megsértése

Pofozkodás az alsóházban. — Kilenc hét alatt a 15-ik külpolitikai vita. — Chamberlain miniszterelnök lesújtó bírálata az ellenzék háborús politikájáról

Londonból jelentik: Az angol alsóház hétfő délutáni ülésén az egyik képviselő megkérdte Chamberlaint, megvizsgálta-e az angol kormány a St. Germain-i békeszerződés második szakaszában a rutén föld számára biztosított önkormányzat ügyét.

Buttler külügyi államtitkár válaszában kijelentette, hogy hivatalos jelentést fognak közzétenni arról, hogyan teljesítették a st. germaini szerződés illetékes szakaszainak Csehszlovákiára hárított kötelezettségeit.

A képviselő ezután azt kérdezte, hogy képviselteti-e magát az angol kormány a május 20-án Csehszlovákiában annak emlékére tartandó ünnepségen, hogy Massaryk Pittsburgban aláírta a csehszlovák-amerikai egyezményt.

Buttler külügyi államtitkár kijelentette, hogy nincs értesülése az egyezményről, amelyre a képviselő célozott.

Az egyik munkaspárti képviselő beszéde közben példátlan incidens történt. Miután Buttler államtitkár ismertette az angol kormány felfogását a spanyol nemzeti kormány elismerése ügyében, Shinwell munkaspárti képviselő a „nemzeti spanyol” kifejezés miatt sértő szót kiáltott az államtitkár felé. Erre a munkaspárti padsorokból Bower képviselő Shinwell felé kiáltott:

— Menjen vissza Lengyelországba!

A munkaspárti képviselő erre a munkaspárti padsorok előtt termett és Bower képviselőt arculütötte. A példátlan eset az alsóházat olyan meglepetésszerűen érte, hogy az incidens nyomán az első pillanatokban az elszörnyedés csöndje támadt. Majd utána annál meghotránkozóbban viharzott fel a parlament. Hiszen az angol parlamenti hagyományokban ismeretlen dolog a tettegesség, sőt még a személyeskedő szidalom is. Ennek a hagyománynak az elképzelhetetlen megsértése volt a pofozkodás. Az alsóház elnöke, a speaker felszólította a képviselőket, hogy kövessék meg a házat. Ez azonnal megtörtént. Aztán a munkaspárt terjesztette elő bizalmatlansági indítványát a kormány külpolitikájával szemben. Ezután Chamberlain miniszterelnök emelkedett szólásra.

— Kilenc hét leforgása alatt ez már a 15-ik vita — mondotta. — Alig két hét előtt gondosan mérlegelt nyilatkozatomban ismerttettem a kormány külpolitikáját. Nem volna célja, hogy ezt megismételjem. Az ellenzék pártcélokra ki akarja használni a nemzetközi helyzet nehézségeit. De téved számításaiiban, mert összes értesüléseim azt mutatják, hogy

politikánkat nemcsak az egész ország, hanem az egész világ helyesli, kivéve talán Szovjetországot.

— A történelem fogja elismerni, hogy fontos szolgálatot tettünk a békének. Továbbra is reméljük, hogy a Népszöveget meg lehet úgy erősíteni, hogy megfeleljen rendeltetésének. Az ellenzék azt kívánja, hogy több dologban teljesen elszigetelten cselekedjünk.

Chamberlain ezután bírálta az ellenzék indítványát.

Az ellenzék — ugymond — egyetlen építő jellegű javaslatot nem tett. Azzal ejthetném őket a legnagyobb zavarba, ha szavuknál fognam és kívánságukra a ház feloszlását indítványoznám. De most nem szabad megzavarni az ország munkáját, mely a fegyverkezési terv megvalósításáért küzd. Örüljön az ellenzék, hogy egyszerű megfenyítéssel úszta meg a ma esti vitát és nem szenved újabb vereséget az urnák előtt.

ESEMÉNYSZÁMBA MEGY olaszországi társasutazásunk, amit ezidén az Eucharisztikus Világkongresszussal kapcsolunk össze. Kísérje figyelemmel a lapjainkban megjelenő részletes tájékoztató közleményeket.

Nagy izgalom Blum miniszterelnök pénzügyi javaslata miatt

A javaslat szerint az államadósságok törlesztésének felfüggesztése, magánpénzügyek és magángazdálkodás államosítása s egyéb kényszerintézkedések következnenek. A népfront pártjai közül a radikálisok többsége nem akarja vállalni a megszavazást

Párizsból jelentik: A képviselőház pénzügyi bizottsága 25 szavazattal 19 ellenében elfogadta a Blum miniszterelnök pénzügyi javaslatát. A bizottság egy tagja tartózkodott a szavazástól. A kormány nagy érdeklődéssel várt pénzügyi tervezete politikai körökben nagy izgalmat keltett. A merész kezdeményezéseket tartalmazó és szocialista szellemű áthatott javaslatok arra vallanak, hogy Blum szakított a hagyományos pénzügyi módszerekkel és valóságos kényszerintézkedéseket javasol. Ezek között legfontosabbak:

A közadósságok törlesztésének felfüggesztése két évre. A tőkére kivetett adóknál a mentesség határának százmillió frankkal való leszállítása. A törzstők tevékenységének ellenőrzése. A külkereskedelmi célokra szükséges nyersanyagok vételének és eladásának ra szükségesd: cmfwyp srndlu srnd ellenőrzése. A bemutatóra szóló értékpapírok eltörlése és azok helyettesítése névreszóló értékpapírokkal.

A mérsékelt politikai körök megállapítják, hogy Blum javaslatával szembehelyezkedett mindazokkal az erővel, amelyek a népfront gazdasági és szociális politikáját ellenezték, vagy a középút, a megalkuvás felé hajlottak. A miniszterelnök korlátlan felhatalmazást kér

és valósággal irányított pénzügyi és gazdasági rendszert kíván. Javaslata szerint a valutapiac, a hitelélet és a külkereskedelem egyaránt állami ellenőrzés alá kerülnek és felügyeletet gyakorolnának a nagytőke felett is. Blum az intézkedések egész sorával akarja elejét venni a pénzhigításnak. Első helyen áll ezen a téren a francia bank aranyfedezetének új alapokon való fölbecsülése.

Blum tervével szemben a népfront kebelében is ellenállás mutatkozik. A radikálisok nevében Daladier a minisztertanácsban a terv több pontjával szemben fenntartással élt. A radikálisok csak azért járultak hozzá a tervhez, hogy a miniszterelnöknek módjában legyen azt a törvényhozás elé terjeszteni. Mindezek ellenére lehetségesnek tartják, hogy a radikális párt képviselő csoportjának többsége sem vállalja majd a felelősséget a kormány megbuktatásáért. A népfront körében mindent elkövetnek, hogy együttartsák azt a háromszáz főnyi, megcsappant többséget, mely márciusban Blum javaslatát megszavazta.

A képviselőház kedden délután kezdi meg Blum pénzügyi terveinek vitáját. Pénzügyi körök valószínűbbnek tartják Blum bukását. A tőzsde egyrésze szintén ezt a valószínűséget látja és ezt a hangulatot tükrözi vissza a valutapiacra a frank árfolyamának javulása is.

A Balkán-Szövetség gazdasági tanácsa ülést tart a török fővárosban

Belgrádból jelentik Április hatodikán ül össze Ankarában a Balkán-Szövetség gazdasági tanácsa. Az ülés napirendjén több fontos kérdés szerepel. Ezek között van a Balkán-Szövetség keretében felállítandó tengerészeti kereskedelmi kamara kérdése és az összes balkán-államokat érdeklő közös tengeri ut kiépítése.

Európai visszhang a magyarországi kormányzó rádió-szózatára

Az angol, francia, német, olasz és lengyel sajtó egyaránt megegyező szíjjal szól a magyar államfő megnyilatkozásáról

Budapestről jelentik: A külföldi sajtó nagy fontosságot tulajdonít Horthy Miklós, magyarországi kormányzó rádiószózatának és valamennyi világlap vezetőhelyen foglalkozik a nagyjelentőségű megnyilatkozással. Az angol és francia vezetőlapok meglepéssel emelik ki a szózat szilárd nyugodtságát. Az angol rádió vasárnap este az összes állomásain leadta Horthy Miklós szózatának bőséges kivonatát.

A német birodalmi kormány szócsöve a *Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz* így ír:

— Az angol kormánynak a német-osztrák egyesülés kérdésében történő realpolitikai állásfoglalása után Magyarország kormányzója is állást foglal a német-osztrák egyesülés kérdésében. Németország közvéleménye őszinte elégtétellel fogadta azt a mélyseges megértést, amelyet Horthy kormányzó tanúsított a nagy történelmi eseménnyel szemben. A magyar kormányzó megértő magatartása megfelel annak a rég bevált barátságának, mely a két nemzetet egybefűzi. Talán nem kell külön hangsúlyoznunk, hogy Németországban ez a barátság és megértés a magyarság életútja iránt épen olyan elevenen él, mint a magyar népben, melynek képviselőjeként mondotta el beszédét Horthy Miklós, Magyarország kormányzója.

nyugodtan és bizakodóan ítéli meg az általános európai helyzetet. Ez a hívatott helyről jövő megítélés lényegesen hozzájárul annak a bizonyos körök részéről mesterségesen támasztott nyugtalanságnak eloszlatásához, amelylyel rosszindulatú körök riasztó légkört akartak keltetni azért, hogy a helyzetet megzavarják és ismét bizalmatlanságot idézzenek elő Németország iránt.

Az olasz sajtó részletesen közli a kormányzó beszédét és meglehetősen sok helyen mutat rá a beszéd nagy jelentőségére. Az *Osservatore Romano*, a Vatikán hivatalos lapja, Horthy beszédét első oldalán közli.

A bécsi sajtó már előzőleg a magyar közélet legnagyobb jelentőségű eseményének jelezte Horthy kormányzó rádiónyilatkozatát. Rámutatnak a lapok a magyarországi lapoknak ezzel kapcsolatos megállapítására, mely szerint a kormányzó visszaadta népének az önmagába és jövőjébe vetett bizalmát.

A lengyel lapok kivétel nélkül vezetőhelyen ismertetik a magyar kormányzó beszédét. A felhivatalos *Gazeta Polska* és a lengyel hadsereg lapja, a *Polska Zbrojna* teljes egészében közli a beszédet. A lengyel sajtó rendkívüli érdeklődését mutatja az a körülmény, hogy a szocialista *Robotnik*-től kezdve a szélső jobboldali *A. B. C.*-ig minden lap részletesen ismerteti a beszédet.

Ovenall

Az Ovenall fogpép habja

tisztító hatásánál fogva al-

pos munkát végez. Az Ön fogait fényesen fehérré és tisztává teszi — anélkül, hogy megsértené a fogzománcot. Az Ovenall fogpép kellemes és jóízű.

Petrescu Comnen külügyminiszter átvette hivatalát

Foglaló beszédében súlyosnak mondta a jelenlegi európai politikai helyzetet

Bucuresti. Saját tud. Petrescu Comnen hétfőn vette át a külügyminisztérium vezetését. Ez alkalommal Tatarescu rövid beszéde után a következőket mondotta:

— Miután hódoló köszönetemet fejezem ki Ófelsége II. Károly királynak és köszönetemet Tatarescu miniszter urnak a rövid együttműködés ideje alatt tapasztalt értékes szolgálataiért, nem titkolom el önök előtt, — mondotta, — hogy nagy felelősség nehezedik vállunkra ezekben a nehéz órákban, mikor a leg-súlyosabb kérdések merülnek fel, amelyeket valaha is ismert Európa. Bizonyos melankóliával gondolok azokra az időkre, mikor egymásik elődünk a derültség óráit élhette és mikor a diplomácia megengedte azoknak, akik szolgálatában állottak, hogy bölcselettel, a szépművészetekkel, vagy visszaemlékezések

írásával foglalkozhassanak.

— Mi aggasztó órákat élünk, amikor a nemzetközi életben minden mintha az ismeretlenségben és bizonytalanságban uszna.

Ez a válság nem tarthat a végtelenségig.

Kell, hogy megoldást találjon. Bizonyos jelek arra vallanak, hogy ezt a fölöld-

dást meg lehet találni békés uton is.

Nekünk azonban fel kell készülnünk minden eshetőségre. Ezért — fordult a külügyminisztérium tisztviselőihez, — kénytelen vagyok önöktől mindjárt az elején megfeszített munkateljesítést kérni, megfelelő az idők szükségleteinek. Meg vagyok győződve, hogy mindenki a helyén lesz most, mikor királyunk mindenkitől a legnagyobb erőfeszítést kéri, hogy eredményesen essünk túl a legnagyobb aggodalom óráin.

A fővárosban leleplezett nagyszabású aranycsempészes részletei

Két bankigazgatót letartóztattak. — Sok millió értékű aranyat sikerült külföldre juttatni a csempészeknek. — A hatóságok megszerezték az összes büntársak névsorát

Bucuresti. Saját tud. Az utóbbi napokban a fővárosi állambiztonsági hivatalt arról értesítették, hogy Bucurestiben és az ország több más városában igen sok aranytárgyat vásárolnak össze. Az adatokból megállapították, hogy az aranykészletet titokban a „Garlisteau” nevű fővárosi bankban helyezték el. A rendőrség nyommon követte az aranyvásárlókat s érdekes felfedezésekre jutott.

Az elmúlt hét hétfőjén megfigyelték a Garlisteau-bank Melun Steluta nevű tisztviselőjét, aki az egyik szolga segítségével egy nehéz bőröndöt cipelt Constantin Xeni volt igazságügyminiszter Atena-utca 27. szám alatti házához. Kedden megállapították, hogy Zaharean, a bank igazgatója, szintén nehéz csomagot visz s ruhája zsebei valami nehéz anyaggal vannak megtöltve. Csütörtökön a bank könyvelőjét, Triteanut (eredeti nevén Tratenberg) látták egy hasonlóképpen titokzatos csomagot cipelni Zahareanu bankigazgató lakására. Ezen a napon Steluta Melun is újabb csomagot vitt Constantin Xeni lakására. A nyomozást tovább folytatták s megállapították, hogy a március 19-ről 20-ra virradó éjszakán egy előkelő fővárosi férfi lakására is hasonló táskát szállítottak.

AZ ELSŐ ÖRIZETBEVÉTEL

Március 31-én Zahareanu bankigazgatót, aki újból gyanúsán duzzadó zsebekkel távozott a bankból, a rendőrség letartóztatta és a rendőrprefekturára kísérte.

A rendőrség Zahareanu bevallotta, hogy a Wagon Lits Párizsban lakó volt igazgatójának, Costache N. Flavian megbízásából vásárolja az aranyat.

Zahareanu azt is elmondotta, hogy március első napjait Flavian személyesen vásárolta össze az aranyat, majd Párizsba utazott s a további munkát Steluta Melunra bízta. Az összevásárolt aranyt és az aranyvásárlásban szereplő személyek fizetését szintén a bank tisztviselője folytatta.

A hatóságok tudomást szereztek arról is, hogy

Lober, a Román Kereskedelmi Bank volt igazgatója a közelmúltban mintegy másfélmillió lei értékű aranyat csempésztett külföldre.

A vizsgálat során megállapították, hogy az egyik aranyszállítmányt hétfőn akarták utnak indítani s az arany mennyisége „3 tonna” volt. A csempésztársaság titkos nyelvén egy tonna tíz kiló aranyat jelentett.

A fentemlített szállítmányon kívül Xeni lakására hárommillió lei értékű aranyat szállítottak még. A Zahareanu lakásán tartott házkutatás alkalmával 250 Napoleon-aranyat, 300 aranyfontot, 200 arany dollárt és igen sok orosz aranypenzt találtak, körülbelül egymillió lei értékben.

A fővárosi állambiztonsági hivatala értesítette az ügyről az ilfői ügyészséget s itt a negyedik kabinet vizsgálóbíróját és a rendőrkvesztort biztát meg azzal, hogy Xeni lakásán házkutatást végezzenek. A volt miniszter lakásán a házkutatás alkalmával egy csomagot találtak, amely 2286 Napoleon-aranyat s 150 aranyfontot tartalmazott. Egy másik csomagban 1500 aranyfontot találtak.

Zahareanu lakásán súlyosan terhelő levele-

ket találtak az aranycsempészesi ügyre vonatkozóan.

Xeni Constantin családja a rendőrségen kijelentette, hogy az aranyat Steluta Meluntól kapták. Az értékes fémet Constantin Flavin részére helyezték el Xeni lakásán. Triteanu könyvelő a kihallgatás során azt vallotta, hogy fellebbvalója megbízásából nagymennyiségű aranyat vásárolt. Az arany ellenértékére szánt összeget a Garlisteau-bank utalta ki aranyvásárlók számára.

KÉT LETARTÓZTATÁS

A vizsgálóbíró elrendelte Garlisteau és Zahareanu bankigazgatók letartóztatását s Triteanu könyvelőt is őrizetbe vették. A további vizsgálat

Eredményes házkutatás. Feltűnéstkelő letartóztatások várhatók

Bucuresti. Saját tud. A bírósági közegek hétfőn este kiszállították Constantin Flaviannak, az aranycsempészesi ügy főhőse nővérének lakására, Alexandrescuné asszony, ez a hölgy és a Str. Athena 8. szám alatt lakik. A hölgy április 8-án Párizsba készült és ehhez megtette már az előkészületeket és el akarta tüntetni azokat a bizonyítékokat, amelyek alkalmasak arra, hogy fényt derítsenek az ügy számos szereplőjének a tevékenységére.

A kiszállítás alkalmával sikerült a hatóságoknak rendkívül értékes adatok birtokába jutni és mint a lapok írják:

az adatok alapján biztos tudomást szerezhettek mindazokról a személyekről, akik az ügyben közreműködtek.

Az ügyészségi és a rendőri szervek — a lapok értesülése szerint — kedden eszközlik az ügy szereplőinek letartóztatását.

A vizsgálat egyébként más irányban is folyik. Az eddig elkobzott aranyat átadták a Banca Nationalának és az ezzel járó formalitások miatti idővesztés következtében nem kerülhet még sor a Garlisteau Bank leltározására. De ez is rövidesen megtörténik. Ezzel kapcsolatban még a következő részleteket jegyzik fel:

A Garlisteau Banknál tett első hatósági látogatás alkalmával egy tisztviselő rosszat sejtve, egy notesz, dobott a papirkosárba. Ezt a noteszt elkobozták és alaposan átvizsgálták. Számos fel-

Rusznák Gyula dr

A nő a modern társadalomban

Fűzve 72 Lei.

A szerző megbízható szociális érzékekkel nyúl el a kérdéshez, hogy a továbbkutatásnak lökést adjon s az ugartörés nehez munkáját elvégezze. Részletesen foglalkozik a történelmi feminizmussal, majd az új feminizmus keretében tisztázza a női mai problémáit. Rusznák Gyula a katolikus világnézet fényében ismerteti meg olvasóival a kérdés egész területét.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

során a bank helyiségében újabb nagymennyiségű aranyat találtak s megállapították, hogy a csempészeknek nem volt idejük megbízók lakására szállítani ezt az aranyat. Azt is megállapították, hogy a csempészek mostanig körülbelül évenkénti milliói lei értékű aranyat vásároltak össze. Az ügyben a fővárosi hatóságok tovább folytatják a nyomozást.

jegyzés volt benne, amelyek értékesek a vizsgálat szempontjából.

A rendőrközegek megkezdték a nyomozást abban az irányban is, hogy mi a szerepe az ügyben a Sicom nevű pénzintézetnek? A Sicom regiszterében ugyanis számos személy és vállalat szerepel s ezek kihallgatását sorra veszik a nyomozás közegei.

Az előzmények során említett történet — a lapok híradásai között —

egy arannyal telt kofferről, amelyet a Timisoara—jimbollai gyorsan találtak a vámhivatalnokok és amelynek nem akadt gazdája.

Megállapítást nyert, hogy a titokzatos bőröndöt a Wagon Lits egy alkalmazottja hagyta el, aki bizonyára arra várt, hogy valaki segítségére jöjjön, hogy a határon a bőröndöt átvigye. Minthogy azonban ez a segítség nem érkezett meg, úgy látszik, inkább otthagyta a bőröndöt, minthogy kellemetlen helyzetbe kerüljön.

A Garlisteau Bank helyiségében talált aranyat még nem vitték el. Az eddig elkobzott arany mennyiségén kívül van még a banknál

egy kétmillió lei értékű aranyat tartalmazó és egy másfélmillió lei értékű aranyat tartalmazó pénzeszközök. A kiszállások alkalmával talált arany összegétéke eddig meghaladja a tízmillió lelt.

Hatalmas tüzek pusztítanak Európaszerte

Bucuresti. Saját tud. A vizsgálat megállapította, hogy a romániai megyei Diosti községben a tüzvész az okozta, hogy Maria Voiculescu gazdaember egy három- s egy négyéves gyermeke paraszt vittek ki a kemencéből az udvarra, játszani. A parasztól meggyult egy méhkas, amitől tüzet fogott az egész gazdasági udvar, majd a ház. s erről továbbterjedtek a lángok az egész falura. Több, mint 120 ember maradt hájléktalan.

Az oltómegeyi Line községben egy hadiözvegy házában keletkezett tűz. A szélben továbbharpózott a tűz és még három házat és gazdaságot elhamvasztott.

A Putna-megyei Mivilita községben vasárnap délután 25 ház és gazdaság égett le. A focsani tüzoltók jelentek meg a helyszínen és oltották el a tüzet.

KÉTSZÁZ HÁZ ÉGETT LE EGY BULGÁRIAI KÖZSÉGben.

Szófiából jelentik: Az északbulgáriai Brieszt községben veszedelmes tűz pusztított. Kétszáz ház és sok háziállat esett a tűz áldozatául.

ÚJABB TÜZVÉSZ EGY ÓKIRALYSÁGBELI KÖZSÉGben.

Bucuresti. Saját tud. Cahul megyében, Valeni községben hétfő este tűz ütött ki, mely a hatalmas szélvihar miatt csakhamar átterjedt az egész falura és a tüzoltóknak csak a hajnali órákban sikerült elfojtani. A lakosság egy részét

álmában lepte meg a tűz és óriási riadalmat keltett. A tűznek áldozata is van: két ember életét vesztette, többen pedig súlyos égési sebeket szenvedtek. Mintegy 100 gazdasági épület leégett.

VESZÉLYES TÜZ BAIAMAREN.

Saját tud. Hirsch Jakab kereskedő Ferdinand utca 56 szám alatt levő házának fedélzete tegnap délután eddig meg nem állapított okból kigyulladt. A nagy szélben a lángok pillanatok alatt elhatalmasodtak az épületen, amelyet lehetetlen volt megmenteni. A tüzoltók, mikor látták, hogy az épületet nem menthetik meg a szomszédos lakóházak megmentésére szorították. A kár kétszáz ezer lei, amely biztosítás útján megtérül.

KIGYULLADT A VILÁG LEGNAGYOBB ELEVÁTORA.

Londonból jelentik: New-Orleansban kigyulladt a világ legnagyobb elevátora, amelyben hatszáz ezer buschel gabonát tartottak. A tűz kitörését három hatalmas robbanás előzte meg. A tűz kitörése pillanatában nem alkalmazott volt az épületben. Ezek közül 19 eltűnt.

LEÉGETT EGY LENGYELORSZÁGI KISKÖZSÉG.

Varsóból jelentik: Lodz közelében egy kis községben hatalmas tüzvész pusztított és elhamvasztott 24 házat. Százharminc ember hájléktalanná vált. Két ember életét vesztette.

FUTBALL

szám	1,	2,	3,	4,	5.
ára:	78—	94—	126—	140—	160—
belső:	39—	42—	46—	49—	52—

Kerékpárok (Bicikli)

Steyr, Styria, Dürkop, Victoria, Ideál, mélyen leszállított árak, kényelmes részletfizetések. Viszonteladónak magas árendmenny.

J. Barbler, Jimbolia,

A német-osztrák gazdasági élet és a szomszéd államok

Németország vállalja az Ausztria külforgalmi szerződéseiből folyó kötelezettségeket

Bécsből jelentik: Funk német birodalmi miniszter hétfőn a német-osztrák gazdasági élet képviselői előtt beszédet mondott.

— Mindent el kell követnünk — mondotta többek között — hogy a kivitel fokozzuk. Az osztrák gazdasági élet fellendülésével kapcsolatban természetesen a kivitelnek is fokozódnia kell. Itt elsősorban az Ausztria szomszédairól van szó, amelyeknek Németországgal való külkereskedelme a legutóbbi években öröndetes fejlődést mutatott. Kereskedelmi politikánk mindent elkövet, hogy ezekben az országokban ne merüljön fel zavar az Ausztriával együtt fentartott kereskedelmi összeköttetésben és hogy a jövőben a közöttünk és Németország közötti áruforgalmat fentartásuk és fokozzák. Németország vállalja az

eddig kereskedelmi szerződésekből folyó kötelezettségeket.

A NÉMET-MAGYAR KERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK AUSZTRIAI VONATKOZÁSÚ KITERJESZTÉSE

Budapestről jelentik: A német kormány meghívta a magyar kormányt, hogy együtt tárgyalják azokat a kérdéseket, melyek a német-magyar kereskedelmi megállapodásoknak Ausztriára való kiterjesztésével fűggenek össze. A meghívás eredményeként Nickl Alfréd rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter vezetésével magyar bizottság utazik Berlinbe az ott április 6-án kezdődő tárgyalások lefolytatására.

A deva-telepi katolikusok támogatást kérnek templomuk felépítéséhez

Az építőbizottság széleskörű mozgalmat indított

A deva-telepi katolikus magyar hívek templomépítő bizottsága széleskörű mozgalmat indított a templomépítés befejezéséhez szükséges összeg előteremtésére. Ardeal magyarságának az áldozatkészségében bizva, intézményesen, tömegmegmozdulással akarják megszervezni a nagy segítségi akciót. Ismerve a nemes célt, remélik, hogy a mozgalom a kívánt eredménnyel fog járni.

A mozgalomhoz való csatlakozás részleteit az építő bizottság felhívása tartalmazza. Ezt a felhívást az alábbiakban közöljük:

Kedves Testvérem! Az Ur Jézusnak és páduai Szent Antalnak a nevében kopogtatok ajtódon, hogy jó szívedet adakozásra birjam az épülőfélben levő Deva-telepi „Szent Antal” templom javára. E telepet 2000 katolikus magyar lélek lakja, akiknek idáig nem volt templomuk. E kis csoport, megértve, hogy nagy idők nagy áldozatokat várnak, ezeltől két évvel nekilátott a templomépítéshez és ma már félig készen áll a „Szent Antal” templom.

Azonban telepi testvéreink anyagi lehetőségei kimerültek. Nem csoda, hiszen a templomba eddig egymillió nyolcszáz ezer lei értékű anyagot és munkát építettek be. A templom azonban befejezésre vár és még körülbelül egymillió leire van szükségünk. Siess tehát te is segítségünkre testvérem és szíves adományoddal segíts bennünket, lehetővé tenni azt, hogy minél hamarabb eljőjjön azon jelentőségteljes nap, melyen legelőször fog ég felé szállani ebből az új templomból az Isten dicsőségének és az emberi szívek békéjének fonséges éneke.

Csak 150 leit kérünk egyszerismindenkorra tőled.

Hogy pedig ezt könnyen megadhasd, áldozatos jóságodat kapcsolod össze a kilenced megtartásával páduai Szent Antal tiszteletére, mely az idén április 12-én kezdődik. Ez pedig a következőképpen történhetik:

1. Minden kedden félreteszél 15 leit és Szent Antal napján ugyanannyit. Így meg sem érzed s már együtt van a 150 lei.

2. Ezt az összeget páduai Szent Antal napján (június 13) nyugta ellenében átadod a plébános urnak, vagy megbízottjának.

3. Egyuttal nevedet is beírják egy ivre, fog lalkozásod és lakhelyed megjelölésével Erre azért van szükség, mert téged is, mint nemes adakozót beírunk templomunk jótéveinek aranykönyvébe és mert a neked küldendő ajándék-könyvben is fel akarjuk tüntetni nagylelkű áldozatodat.

4. Ugyanis áldozatos jóságodért jutalmul kapsz egy 700 oldalas szép oktató, ima- és énekes könyvet, melyet a templomépítő bizottság megbízásából egyik rendtársam, P. Szabó Dömjén szerkesztett.

Ha valaki mozgalmunkhoz 10 tagot gyűjtött, | A deva-telepi „Szent Antal” templom homlokzata

„Nem győzöm csodálni az uram étvágyát!”

Gondos feleségnek nincs nagyobb bosszúsága, mintha a sok fáradtsággal elkészített ebéd a táblán marad, ha az ura étvágytalan. Ha az urát arra szoktatja, hogy állandóan rendben tartsa székletét; hogy Artin dragéet szedjen, nem fogja eléggé csodálni étvágyát.

Jó étvágy ARTIN dragée révén.

A Dr. WANDER üzemek készítménye.

Borzalmas családirtás egy ó-királyságbeli petróleum-telepen

Bucuresti. Saját tud. A Moreni melletti Tuicani petróleumtelepen tegnap reggel 5 órakor Vucescu tisztviselő szomszédjának, Nicolae Svitz munkásnak a lakásából nyögések és elhaló jajgatások neszt hallotta. Átment s a lakásban bezuott fejjel, véreben fekvő taláta Svitzné, aki még ezt a szót tudta kinyögni: „Unguru!” s aztán elvesztette eszméletét.

A tisztviselő körülnézve a munkáslakásban, irtózáttal látta, hogy az ágyon három gyermek összeroncolt fejű, véres hullája hever; Svitzék gyermekei, a 12 éves Valencia, a 10 éves Vera és a 6 éves Szima. A szoba közepén véres baltá feküdt. A tisztviselő jelentést tett a csendőrségen s a nyomozó közegek először a szomszéd lakásban lakó magyar családot, Asztalosékat gyanúsították.

Asztalosné elmondta, hogy csakugyan halott verekedést a Svitzék lakásából s az utolsó szavak, amelyek értelmét kivehette, a férfi kiáltása volt:

— Hallgass! Hallgass! Hallgass! Hallgass!

Aztán nem hallott semmit, de egydő mulva látta Svitzet távozni a házból.

Kihallgatták Asztalos Gyula magyar munkást is, aki azonban igazolni tudta, hogy egész éjszaka munkában volt. Most már nem maradt más feltevés, minthogy Svitz Nicolae irtotta ki családját. Az egyik lap híradása szerint, ez be is igazolódott már.

Svitz Nicolae a Wrangel-hadseregben harcolt valamikor és Nansen-útlevéllel tartózkodik Romániában. Mindössze 1500 vagy 2000 lei fizetése volt a petróleumtársaságtól s ebből családjával nem bírt megélni és a gondok miatt állítólag elméje is elborult. Svitz Nicolae tette elkövetése után eltűnt.

Időjárás

A bucuresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, változó felhőzet, egy-két helyen futó záporosó vagy hó. Éjtel több helyen talajmenti fagy. A nappali hőmérséklet valószínűleg kissé emelkedik.

Vádot a lelkiismeretem

*

Azon kevesek közé tartozom, akiknek megvan szerény és meleg polgári otthonuk, mindennapi kis darab kenyérük, megérett élettársuk, jó gyermekük, akikről nem sir le a ruha, akiket nem molesztálnak állandóan a hitelezők és végrehajtók, akik kötelezettségeiknek lelkiismeretesen eleget tesznek, sőt azon felül a közmunkálatokból is részt kérnek, akik senkinek kárt nem okoznak, tudatosan nem bántanak meg senkit, — akiket a közvélemény rendes és boldog embereknek tart s akik maguk is úgy érzik, hogy a lelkiismeretük nyugodt. Ezek közé tartozónak éreztem magam én is. De csak éreztem.

Sőt elbizakodottságomban néha azok közé is felmerem sorakozni, akik lelki életet is élnek, a vasárnapot megszentelik, egyházi atyák írásait is olvassák s akik, ha az egyéni s közös bánat és keserűség sorvasztó számumába bele is sodródnak, az ima szárnyain felszállva bele tudnak kapaszkodni a kegyelem gazdag sugárkéréjének akárha egyetlen csillanásába is, megtehetődnek örömmel s szeretnének belekiabálni a végtelenségbe: **boldog vagyok!**...

De már ez is a múlté. Történt valami, ami miatt leértékeltem magam, ami miatt furdai a lelkiismeretem.

Valószínű, hogy mással is megesett ilyesmi, de engem nem hagy nyugton.

... Egy este — éppen keresztúti ajtószágról jöttünk ki. — amikor a forgalmas, vilányfényes téren egy autó és egy villamos kocsis, — csak egy hajszálon múlt, — hogy össze nem ütköztek. Ez a hajszál ott feküdt a villamoskocsi és az autó között az aszfalton egy rongyos ember képeben, akút az autó lökött a villamos elé. Egy pillanat alatt embergyűrű fogta körül. Kellen talpra állították, keze-lába látszólag nem tört el, de arcáról vékony patakokban folyt a vér... Valami belső érzés sarkalt: menj oda, töröld le arcáról a vért, — jaj, igaz, hogy zsebkezdőd esetleg fertőzött! — de... ott van a kabátod balfelső zsebében neked is — a többinek is! — a díszzsebkezdőd, az bizonyára steril, azzal bekötheted a vérző sebet, de nem tudom, miért nem rántottam ki azt a díszzsebkezdőt, — pedig átvillant agyamon egy kép, amint Veronika nyújtja Jézusnak kendőjét. — s míg dévankoztam, jött a rendőr, felírta a számokat s nevetek s mert — semmi szenzációs tragédia nem történt, a hullámgyűrű eloszlott!... s a szegény véres arcú ember egyedül, elhagyottan, tétovázó tekintettel állott a falhoz támaszkodva. Térdei reszketek s félni lehetett, hogy összeesik.

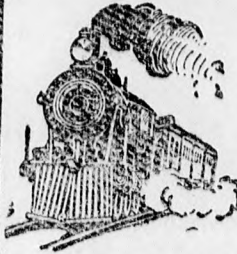
Most oda kellene mennem — sugallta egy belső érzés, — karon kellene fognom (így tett Cirénei Simeon is, amikor Jézus segítségére sietett), — ezt kell tennem nekem is, már indultam is, de a szegény ember megmozdult, na most elindult, — hozz egy kocsit s vidd haza 20 leit nem jöhet ilyenkor számlátásba — ösztökélt egy belső hang... s mégsem siettem, nem tudom a pénzt sajnáltam-e, vagy díszzsemeimből, hogy ne kérkedjek jószívúságommal, de megint meditáltam, mire az én szegény, még mindig vérző emberem csendesen megindult.

Csak néztem már utána. Jaj de jó, hogy a maga lábán el tud menni. De hátha mégis összeesik? Nagyon szégyeltem magam, hogy semmiben sem siettem segítségére. Én, a boldog ember, én a vallásos ember... ime — ez vagyok hát én. A képmutató, a vámos, mind ott vibráltak szemem előtt... Ezek vagyunk mi, a mai kor emberei...

Nagyon kényelmetlenül éreztem magam. Valósággal szenvedtem. Jó lesz egy kis narkotikumhoz nyúlni. A mellettem levő trafikban vettem egy doboz cigarettát, 20 leit. Egyre rágyújtottam. Épénél keserűbb volt. Miért?

— „Az a 20 leit nem a tied, azt attól a szegény embertől vonsz el. Ezt kocsira kellett volna fordítani. Szaladj utána s add oda kenyerre. Otthon bizonyára éhező gyermekek vár-

A Magyar Lapok

6-ik nagy

olaszországi társasutazása

a **XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszussal kapcsolatban.**

Tartózkodási idő: Budapest 1 1/2 nap (menet), Firenze 1 nap, Róma 4 nap (Ebből 1 nap kirándulás Nápolyba), Velence 1 nap.

Részvételi díj személyenként 5200 leit.

Rómából külön kirándulás Nápolyba és Pompeiba.
Ennek többletköltsége 1150 leit.

A másodosztályon utazók 1500 leivel többet fizetnek.

Jelentkezési határidő: május 20. Egyéni utlevél kell.

Bővebb felvilágosítást ad a MAGYAR LAPOK utazási osztálya.

Száz év előtt érkezett az első gőzhajó Amerikába

Az első keletindiai utat 113 nap alatt tette meg egy angol hajó

Ilyenkor tavasszal egyes utazási irodák néhány hetes tengeri utat hirdetnek — aránylag olcsó áron. Száz-százötvenezer leiből öt-hathetes utacska lehet megtenni Afrika körül, sőt Ausztráliába is, csak tessék idejében jelentkezni. Akinek ez drága, az elmehet Egyiptomba, vagy az olasz tengerpartra. Pár ezer leiből kitélik. A legmodernebb luxus hajókon ringatózhat az utas és elhíthető önmagával utközben, hogy amerikai milliárdos, vagy indiai nabób...

Pedig nem is olyan régen — még kockázatos vállalkozás volt egy ilyen tengeri utazás. Alig száz éve, hogy a gőzhajózás váltotta fel a vitorlászajókat s az óceánon rendszeres hajójáratokat vezettek be és most lesz századik éve annak, hogy 1838 április elején az első gőzhajó megtette az utat Európából Amerikába.

A földet ugyan már körülhajózták a felfedezők. Anglia és Spanyolország a tengeren is a világalomért vetélkedtek egymással. De a gőz atomjainak erejét igen sokáig nem ősmerte az emberiség. Szinte hihetetlennek tetszik ez ma, amikor óceánjáró óriáshajók pár nap alatt szelik át az Atlanti óceánt és repülőgépeken, léghajókon leszállás nélkül lehet körülrepülni a Földet; amikor rádió pillanatok alatt érintkezésbe léphetünk a Föld bármely táján bolyongó ember-testvérünkkel; szinte hihetetlenül hangzik, hogy mindössze száz éve annak, hogy az első európai gőzhajó kikötött Amerika partján.

A gőzhajót az amerikai Fulton találta fel s az első próbaútján, 1803 augusztus 9-én, Párizs közelében, a Szajján tette meg. Ez a kísérlet olyan fényesen sikerült, hogy arra ösztönözte Fultont, hogy Amerikába visszatérve, ott foly-

tassa kísérleteit. Épített egy gőzcsonakot, amelynek a gépét Watt, a gőzgép feltalálója szerelte fel. Ezzel a csonakkal 1807 október 7-én a Hudsonon tettek sikeres próbaútját. Ezután Watt és Fulton találmányát angol mérnökök tökéletesítették s egy angol gőzhajó 1825-ben Kelet-Indiába indult s az utat — a partok közelében —, 113 nap alatt tette meg.

A nagy kerek gőzhajók azonban nehezen mozogtak a tengeren. Az osztrák származású Reissel József olyan hajócsavart szerkesztett, amely pótolta a vízikereket s gyorsabb menetet is biztosított. A siker alapján az angolok 1833-ban megépítették első hadi gőzhajóikat s a hajócsavart 1836-tól rendszeresen is alkalmazták hajóikon az angolok.

Az első óceánjáró gőzhajókat, a „Sirius” és a 450 lóerős „Great Western”-t is angol mérnökök építették és a „Sirius” 1838 április elején futott be a newyorki kikötőbe a világ údvrivalgása közben. Néhány óra múlva megérkezett a „Great Western” is és ezzel az Új- és Óvilág között megindult a rendszeres gőzhajóközlekedés. Az utas- és postaszállítás.

Ezt a gyors és a körülményekhez képest eléggé biztos közvetlen összeköttetést I. Gordon Bennett, a „New York Herald” zseniális tulajdonosa arra használta fel, hogy az addig meglehetősen nehézkes hírszolgáltatást frissebbé, elevenebbé tegye, s megteremtse a mai kábelelkelés és rádióval dolgozó világsajtó alapját.

Az első gőzhajó tehát, amelyik Európából Amerikába átszelt az óceánt, egész kulturheredekedésünket átalakította és megreformálta — a gőz atomjában rejlt erejével. (H. J.)

ják. Ezt a doboz cigarettát nem fogod élvezni” — sügta állandóan egy belső hang.

Igaza van. Loholtam, hogy utólrerem, hogy mulasztásom helyre hozzam. Jaj, csak megtaláljam. Megfogom nélkülözni bár, de megduplázom a segítségét. Csak utólrerem, csak megtaláljam...

Hiába rohantam, a szegény ember eltűnt. Késő este értem haza. Jó feleségem terített asztallal várt. Morózus arcom felhőt vont mosolyára. „Mi bántja? maga nincs itthon.”

— Semmi, semmi... csak éppen nincs jó kedvem.

Eltem, hogy egyed. Astán forgattam az újság lapjait. Nem érdekelt semmi. Bántott a magam és az utca lelkiismerete. Az est nyugal-

mába, a tó sima tükrébe beleesett egy kő, amely hullámokat gyűrűzött maga körül.

Másnap, napi robotba indultam. Utam a tegnapi történések terén vezetett el. Igen. Bemegyek a templomba. Talán visszanyerem nyugalmamat. Bocsánatot kérek a jó Istentől, hogy Isten- és emberszeretetem tegnap hajlott rügveit önszeretettel és gögömmel letörttem. Beültem egy padba. Véletlenül pont az alá a keresztúti kép alá, amely azt ábrázolja: „Jézus az Ó fájdalom fölött siránkozó asszonyokhoz így szólt: Ne siránkozzatok én felettem, hanem magatok és gyermekeitek fölött siránkozzatok...”

Vádot a lelkiismeret!

Imádkoztam...

VARADY ISTVÁN.

A „Baleares” vezérhajó megmenekült spanyol tisztje elmondja a tragikus-végű ütközet történetét

Egy Gunda Gyula nevű magyar újságíró írta ezt az izgalmasan érdekes riportot a „Baleares” vezérhajó hősi harcáról és katasztrófájáról. A riport érdekességét csak fokozza, hogy a kalandos életű magyar újságíró maga is a spanyol nemzeti hadseregben harcol, mint önkéntes pilótafőhadnagy.

Salamanca, április 6.

Tegnap este, hogy az út porát lemostam magamról s leballagtam a szálloda halljába, szinte az első lépésnél belebottoltam Don Juan Perez lovassági őrnagyba, akivel jó félesztendő-

vel ezelőtt, sebesülésem után, együtt lábadoztam Spanyol-Marokkóban. Azóta se láttuk egymást, szétsodort bennünket a háború, akár a szél az őszi levelet s úgy is találkoztunk össze most, mint az egy fáról való levél, irdatlan messze attól az ágtól, ahonnan leszakadt.

Mind a ketten megőrültünk, megpaskoltuk egymás lábát, kölcsönösen elmondtuk a záporos kérdésekre: mi történt velünk azóta, mi van ezzel, azzal, él-e, hal-e egész sereg közös ismerős s bizony sok bajtársról kiderült, akire úgy gondoltam néha, mintha élne: már csak az én szememben élt.

Elindul három cirkáló

S aztán, hogy kölcsönösen kifaggattuk egymást, azt kérdezi tőlem:

— Akarsz-e együtt vacsorázni valakivel, aki ott volt az elszüllyesztett Baleares-en? Tudom, téged érdekel az ilyesmi, megírhatod haza, amit mond.

Igy kerültem össze egy óra múlva a tisztikaszinóban José de Terras korvettkapitánnyal, aki Vierna admirális hajójáról a tisztiek közül negyedmagával menekült meg. S tőle tudom: hogy folyt le az ütközet. Franco három cirkálójával és a vörösök között, ha ugyan ütközetnek lehet nevezni azt a néhány ágyúgolyó- és torpedóváltást, ami nyolcszáznál több spanyol tengerész életébe került.

— Felhős, csúnya éjszaka volt, mikor elindultunk — kezdte elbeszélését. — Fekete volt az ég, fekete a tenger, láthatatlan a horizont, ködben és sötétben botorkáltunk előre. Éjfél előtt hagytuk el a Baleari-szigeteket, a három nagy cirkáló a Baleares, a Canarias és az Almirante Cervera. En a vezérhajón voltam Vierna tengernaggyal.

Mélyre szívta cigarettájára füstjét s lehúnyt szemmel beszélt. Szaggatott mondatokban, szinte félszavakban elevedett meg a dráma s nekem az járt az eszemben: egy ütközet a tengeren, a harsogó hullámok fölött, a parttalan, fekete éjszakában még kegyetlenebb dolog, mint fenn a levegőben kergetőzni a halállal.

— Igen... Alig két héttel azelőtt, február 25-én Valenciát bombáztuk s míg a siket éjszakában mentünk előre, tán mindannyian arra a napra gondoltunk. Harminckét ellenséges bombázó keringett akkor szüntelenül felettünk, sivítottak Baleares körül a lecsapódó bombák s Vierna tengernagy akkor is olyan mozdulatlan arccal, egyetlen izomrándulás nélkül állott a helyén, mint ezen a éjszakán. Mindannyian szerettük. Kemény katona volt szegény. Egyetlen akarat, amely megalkuvást és visszafelét nem ösmert. Csak akkor láttuk keserűen megérinteni a száját, mikor Valencia után két nappal Cadizban partra tettük a légítámadás száz hősi halottját.

— Már éjfél is elmúlt, az admirális maga intézkedett a kurzus megváltoztatásáról s valamivel délebbre fordultunk. Utánunk két ropant fekete árnyék: a másik két hajó. Csak az orruk világított a habos víz felett, amelyet a Baleares csavarjai kavartak fel nagy haragosan. Teljes harcészültségben álltunk, hiszen nem tudtuk hol, melyik pillanatban bukkan fel az ellenség.

Hajó balra előttünk...

— Félegy órakor, — még emlékszem, élesen emlékszem erre, mert megnéztem az órát éppen, — jelentette a figyelő: hajó balra előttünk!... Előkerültek a látosövek, minden szem azt a mozgó, halvány árnyekat kémlelte, amely a láthatár szélén felbukkant. Aztán tűz kelt, az acélgolyók megmozdultak, az ágyúk hosszú csöve az idegen árnyék felé for-

dult. Pár másodperc s már látni lehetett az ellenséget. Két kis cirkáló jött balfelől, mögöttük füstcsövek, meg lapos, fekete sziluettek. Torpedórombolók. Mindnyájan ismertük őket, egyik-másik közülünk pár esztendővel ezelőtt tén szolgált is valamelyiken. A Libertad és a Mendez Nunez volt, amelyek zendülő legénységükkel a bolsevistákhoz pártoltak. Gyerekláték lett volna elbánni velük, sokkal gyengébbek voltak, mint mi. De hát a sors másképp akarta.

— Vierna tengernagy parancsát továbbította a másik két egységnek a rádió s mi nekifordultunk a partnak. Teljes gözzel haladtunk s akkor tudtuk már, hogy az admirális

Kettészakad a Baleares teste

— Lassan teltek a másodpercek. S akkor rövid egymásutánban három nagy robbanás ereje rázta meg a hajót. Tudtuk: végünk. Az első ágyútorony alatt szinte kettévált a Baleares teste... Ott állottunk Vierna tengernagy körül, őt néztük s vártuk, mi lesz. Sápadt volt kegyetlenül, de az arca most is mozdulatlan. Levette a sapkáját s végtelen fáradt, lemondó mozdulattal végigsimított a homlokán. Utolsó intézkedése az volt, hogy a két kísérő egység forduljon vissza. Megvárta, míg a Canarias meg az Almirante Cervera elkanyarodik tőlünk, aztán csak ennyit mondott: Elhagyni a hajót!

— A támadó vörösök maguk sem hitték, úgy látszik, hogy győztek, mert sietve visszafordultak s néhány perc múlva eltűntek. Összesen tizennyolc torpedót lőttek ki a Balearesre, ezek közül három talált. S vert olyan sebeket, amikben reggelig vergődött a hajónk. Most már tudom, nem lett volna szabad olyan közel engedni magunkhoz a rombolókat s ha szegény Vierna tengernagy óvatossabb, inkább feladja az ellenségnek a parttól való elvágására kigondolt tervét. Az sem volt szerencsés dolog, hogy belemertünk ebbe az éjszakai vállalkozásba, biztosítás nélkül. De hát... Igy utólag, könnyű ítéletet mondani...

José de Terras korvettkapitány elhallgatott. Sokáig ültünk így hárman csendesen a megsűrült cigarettafüstben. Vierna admirálisra gondoltunk, akit utoljára a harcállásban, a parancsnoki hídon láttak, hosszú, kék köpenyben, kezében távcsövel. Míg a rádiósok egymásután adták az S. O. S.-jeleket, míg a halálosan sebesült hajó bukdácsolt, vergődött a sírnak kínálózó tenger fölött s mindenki készült vagy menekülni, vagy meghalni, ez az egyetlen ember úgy állott a helyén, mintha része volna csak, csavarja a hajónak.

— Igen... aztán hajnalban vörös bombázók jöttek még. Mi ott vergődünk a vizen, a másik két cirkáló régóta hazaérkezett a kikötőbe s mi körülünk ott dongtak, süvítettek az ellenséges gépek. Magasra csapott a bombák

Kedvelik Önt ha nevet —

de csak ha szépek a fogai. Használja tehát fogainak ápolásához a kitűnő, borsos mentát tartalmazó Chlorodont fogkrémet. Akkor fogai szépek és fehérek maradnak, lehellelének friss, kellemes illata lesz és a Chlorodont megóvja fogait a visszataszító és veszélyes lerakódásoktól. Gondozza fogait megbízható módszerrel: **első gondolata legyen reggel, felkeléskor és az utolsó este, lefekvés előtt**

mit akar. Ugy számított szegény, hogy megkerüljük a vörösöket s elvágjuk a hajóhadat a cartagenai hadikikötőtől. Merész mozdulat volt, de sikerrel biztatott. Mi harminckét mérföldet futhattunk óránként, a Libertad s a többiek pedig legfeljebb huszonkettőt. A sebességen nem mult.

— Aztán megszólaltak az ágyúk. Az első sortűz telitalálat volt a Libertadon, de azok csak jöttek tovább. A cirkálók árnyékában még több füstcsök, még több torpedóromboló sziluetttje tűnt fel s egyre közeledett a számunkra legváltásosabb pillanat, mikor a vezérhajó az ellenség haladásának irányát keresztezte. Ugy álltunk mindnyájan Vierna admirális körül, elszibbadt idegekkel, a várakozásnak és a feszültségnek valami olyan kegyetlen állapotában, hogy szinte azt éreztük: tőlünk, a mi erőnkötől függ, a mi akaratunktól, hogy el tudunk-e siklani. Nem a gépek vitték már a Balearest, a fedélzetet, ágyútoronyokban, torpedólanzározó csöveknél s a parancsnoki hídon várakozó tengerészek görcsös akaratát röpítette. Túl lenni rajta, minél hamarább túl lenni...

nyomán a víz, a fedélzetre is hullott jónéhány. Új meg új sebek szakadtak a páncélon. A fiúk keményen viselkedtek. Igaz, veszteni valónk már nem sok volt, de azért katonaszív kellett hozzá, hogy ez a kiszolgáltatott rones még védekezzék. Gyorstűzelő ágyúból lőttek a dögmadarakat, de pirkadt már, mikor visszafordultak Cartagena felé a gépek. Reggel felé az angol Boreas és Kempenfeld nevű hajók közeledtek hozzánk s emberföltötti önfeláldozással háromszázötvenünket megmentettek. Tisztiek mindössze négyen voltunk... Hétszázkilencven tengerész, meg Vierna admirális egész törzsével, vagy hetven tiszttel együtt a Baleares-szel együtt halt meg. Így volt...

Éjfél már régen elmúlt, mikor hazafelé indultam. Velem együtt jött a szállodáig José de Terras korvettkapitány is. Azt mondta: három vagy négy napig marad, aztán megyen vissza a tengerre. A Canariasra kapott beosztást, most az lesz a cirkálócsoporth vezérhajója.

— Viszontlátásra! — búcsúztunk.

Keményen megszorította a kezemet s én rámosolyogtam. Keskeny, barna arca, mélyről világító fekete szeme van de Terras kapitánynak. Sokáig emlékezni fogok rá, a hangja tisztán mély zengésére, szomorkás mosolyára s a kezére, amely remegve tartotta két hosszú ujj között a cigarettát. Talán akkor is emlékszem még rá, mikor majd az ő hősi haláláról beszél nekem valaki. Mert nem lehet tudni, mit hoz a holnap. Katonák vagyunk s árnyékunk a falon, vagy a lépéseink mögött, ahogy utánunk csúszik hangtalanul, tán nem is az árnyék, hanem a halál.

Gunda Gyula.

JÖJJÖN TAVASSZAL ITALIÁBA. A Magyar Lapok ezidei nagy olaszországi társasutazását az Eucharisztikus Világkongresszussal kapcsolja össze. Ez a társasutazás valóban eseményszámba megy és mindezek ellenére olyan olcsó, hogy azon a szerényebb anyagiak fölött rendelkezők is, minden nagyobb megerősítés nélkül részt vehetnek.

HIREK

MAGYAR LAPOK

Keresztény magyar politikai napilap

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400

negyedévre 210, egy hóra 70 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.

Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Cluj-i szerkesztő: **Sulyok István**

Kéziratokat nem örvényünk meg és nem adunk vissza.

Zürichi zárlat. Párizs 13.52, London 21.63 fél, Newyork 435.62, Brüsszel 73.36, Milánó 22.92, Amsterdam 241.35, Berlin 174.95, Bécs — schilling 59, Prága 15.20 fél, Varsó 82.29, Belgrád 10, București 325.

Megkezdí működését a Nemzeti Mezőgazdasági Hitelintézet. Satumare. Saját tud. A mezőgazdálkodás* hiteléletének megsegítésére a kormány megalapította a Nemzeti Mezőgazdasági Hitelintézetet, amely április első napjaiban, egymilliárd lei alaptőkéjével megkezdí működését. Az új pénzügyintézet alaptőkéjéből ötszázmilliót az állam jegyeztet, a többit a Nemzeti Bank és egyéb intézetek jegyezték. A pénzügyintézet satumare-i fiókja élére Ursu Ioan volt alpolgármestert neveztek ki. A bank csak a mezőgazdákknak folyósít kölcsönöket.

SATUMAREN KÉT ÉS EGYNEGYED-MILLIÓ LEI BIRSÁGOT RÓTTAK KI AZOKRA, AKIK NEM VETTEK RÉSZT A NÉPSZAVAZÁSON. Satumare. Saját tud. Megírtuk, hogy a vármegyei prefektus utasítására a város vezetősége összeállította azoknak a szavazásra jogosult polgároknak a névsorát, akik elmaradtak a legutóbbi alkotmányos népszavazástól. A névsorban 4423 polgár neve szerepel, akiket fejenként 500 leire büntettek. A bírság összege 2.211.500 leit tesz ki.

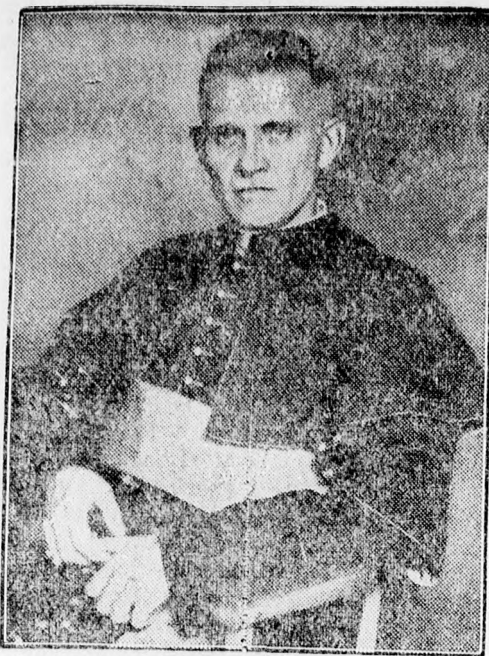
A számlabélyeg alkalmazása a bélyegtvörvény módosítása után. Satumare. Saját tud. A kormány, mint ismeretes, módosította a bélyegtvörvényt, amely a kereskedőket és iparosokat rendkívül közelről érinti. Az április elseje után kiállított számlákra a módosítás következtében az eddigi két ezrelék értékű bélyeg helyett három ezrelék ragasztandó. A repülőbélyegyet a régi előírás szerint kell használni. Ebből minden számlára két ezreléket kell felragasztani, kivéve, ha a számla közhatóság nevére szól, amikor a repülőbélyegből is három ezrelék ragasztandó.

A cluj-i ügyvédi kamara vezetősége. Saját tud. Vasárnap tartotta meg a cluj-i ügyvédi kamara tisztújító közgyűlését, amelyen 176 szavazattal 13 ellenében a magyar listával szemben a következő új vezetőséget választották meg: dékán dr. Dragomir Alexandru, választmányi tagok: dr. Pop Jonel, dr. Metes Péter, dr. Pop Dionisie, dr. Bratu Dumitru, dr. Orasteanu Ioan, dr. Laurentiu Flaviu, dr. Virgil Stan, dr. Traian Giurgiu, dr. Popa Adam, dr. Bratu Ioan, dr. Spornic Titus és dr. Ancusa Victor kerültek be. Az új választmányban tehát egyetlen kisebbségi sem szerepel az eddigi hárommal szemben.

* **Német- és francia-nyelvre** tanít és fordít Stepunek tanár Oradea, Str. Andrei Mureșanu 10

Egyetlen telefonhálózatba kapcsolják egész Hollandiát. Amszterdamból jelentik: Hollandiában már régóta igyekeznek megvalósítani azt a tervet, hogy az egész országot egyetlen telefonhálózatba kapcsolják és bármely telefonállomásról fel lehessen hívni az ország bármelyik más állomását. Hatalmas lépést jelent ezen az úton az új amszterdami telefonközpont megnyitása, amelyen keresztül automatikus telefonkapcsolatot lehet létesíteni Amszterdam, Harlem, Utrecht és Alkmaar városokkal, valamint a környéken lévő valamennyi állomással. Az előfizetők így helyközi beszélgetést bonyolíthatnak le a telefonközpontok közvetítése és közbeeső kapcsolások nélkül.

Temetések Oradeán. Bordás Florian volt P. T. T. altiszt 38 éves korában meghalt. Temetése április 4-én volt a Rulikovsky-temetőben. — Delean Péter villamos kalauz 37 éves korában meghalt. Temetése április 6-án délután 3 órakor lesz a Triumfului-utca 15. szám alól a Rulikovsky-temetőbe. (Caritas.)

Inanțer kardinális, Bécs hercegérseke.

Vakmerő éjszakai utonállás a Nicolae Iorga-utcában. Oradea. Saját tud. Az elmúlt éjszaka egy óra körül vakmerő támadás történt a Nicolae Iorga-utcában. Besteanu Alexandru, a Telefon Társaság egyik 31 éves alkalmazottja, aki Cluj-ról jött át Oradeára, hogy a társaság részére bizonyos asztalos munkákat végezzen, este az egyik vendéglőben vacsorázott, ahonnan éjfél után jött el. A Nicolae Iorga-utca előtt ismeretlen férfi boxerrel vagy valami vasdarabbal fejbeesett. Besteanu Alexandru vértől borítva rogyott össze, közben támadója a lábán is megsebezte. A mérénlylő azután elmenekült. Besteanu Alexandrut pedig a mentők szállították be a kórházba.

A CENZURÁZOTT GOETHE. A budapesti „Nemzeti Újság” írja: A nemzeti szocialista párt táborában az utóbbi időben olyan irányú törekvések voltak tapasztalhatók, hogy Goethe műveinek kisebb szerepet adjanak a német nevelésben és az egész művelődésben, mint eddig, miután egy szabadkőműves páholy tagja volt, ami — mondták ezek a pártbírák — nem lehet véletlen s ennek a szellemnek műveiben való megnyilatkozása kérossal hatással lehet a nemzeti szocialista Németország szellemére. Eppen ezért elvi jelentőségűnek tartják, hogy most a nemzeti szocialista ifjúsági szervezet részére egy Goethe-könyvet adtak ki, amely Goethe műveiből vett hosszabb-rövidebb idézeteket tartalmaz s ugyszólván kis keresztmetszetet ad Goethe egész gondolatvilágáról. Illetékes helyen ugyanis teljesen elhibázottnak tartják azt a törekvést, amely Goethe nagy géniuszát ki akarja zárni a német művelődés képéből, sőt igen fontosnak tartják, hogy Goethe szellemisége, amelyet izzig-végig németnek tekintenek, megfelelőképpen érvényesüljön a német nevelésben.

* **Societatea Turistilor Vulturii** ez úton is tudatja, hogy a folyó hó 17—27-éig rendezendő II-ik országos amatőr fényképezési kiállítását és versenyét kénytelen volt elhalasztani folyó évi május hó 3-áig, mert csak akkorra tudott a kiállítás névójának megfelelő helyiséget szerezni, így ezen kiállításra előzard még képeket folyó hó 26-ika este 6 óráig. A képek és a nevezések Erdélyi Ferenc egyesületi elnök címére dr. Lazar Aurel-utca 14. szám alá küldendők be. Itt említjük fel, hogy ezideig Arad, Cluj, Brasov, Beius, Salonta, Vascau, Baiamare, Sibiu és Timisoara amatőrjeitől futottak be 150-en felüli művészi felvételi képek. A díjazásra pedig ezideig 15 értékes tiszteletdíj érkezett be, de még több fotó gyártól van kiállítás tiszteletdíjakra.

Elsőáldozási

emléképek,

két színben, csinos, izléses kivitelben, kapható könyv-osztályunknál.

A nagyobb méretűek (18×27 cm.) ára 2.50 lei, a kisebbméretűek (14×23 cm.) ára 1.50 lei.

Feljegyzések

A „Neue Zürcher Zeitung” öszintén csodálkozik azon, milyen könnyen, sőt lelkesen csatlakozik nagy üzemek egész munkássága Ausztriában az új rendhez. Nem gúnyosan mondja, amit mond és hatalmi nyomást sem keresgél a lelkes állásfoglalások mögött, inkább a tömegek elvűségének ingatagságáról elmélkedik.

Ezen a csodálkozáson nem lepődik meg az, aki figyeli a helvét szövetség népeinek közéletét. Talán sehol sem oly heves az osztályharc, mint ebben a kicsiny, gazdag országban, hol eleven valóság a néprálatom. A kommunista ügynökök munkája olyan eredményeket kezdett felmutatni, hogy a kantonok egymásután tiltják be és helyezik büntetés alá a kommunista szervezkedést: francia és német kantonok vegyesen. A betiltásokat pedig mindenütt népszavazás mondja ki.

Minden svájci polgár tüzes patrióta. Forrón szereti soknyelvű hazáját, büszke az intézményeire, magas kulturájára, hófűdte hegycúcsaira. A liberális demokrata éppen úgy, mint a frontista és szíve mélyén, ahová a beléjükvert jelszavak már nem tudnak behatolni, talán a fanatikus kommunista is. Hogyan lehetséges hát, hogy mindezek ellenére a szabadságot arra használják fel itt az emberek, hogy késhegyig menő harcot vívjanak egymás ellen és nem találják meg sehogyssem a népi szolidaritás életformáját?

Mi úgy véljük, hogy a mai parancsuralmak és a demokráciák között nem a kormányzati, a közjogi forma a lényeges, a tulajdonképpen különbség.

A lényeges különbség közöttük az, hogy ezek a diktatúrák — az olasz csakúgy, mint a német — nagy, ideális célokért küzdenek: népközösség, faji szolidaritás, a nemzeti és szociális szempontok kiegyezése, a történelmi nagyság újáteremtése és más hasonló eszmékért, melyekért küzdeni és áldozni kell. A mai demokráciák egész gondolatvilága pedig materialista, ahol a szabadságot mindenki arra akarja felhasználni, hogy magának, a maga osztályának minél több jogot biztosítson, tekintet nélkül a többiekre, az államra, a népközösségre.

Ezt a hatalmaskodó, önző törekvést a demokráciákban felcicomázza, olykor egészen eltakarja a forma, a szabadság és egyenlőség jelszavai, melyek minden hatalmaskodást és önzést szentesítenek, mihelyt az törvényes formák között történik. Viszont a diktatúrákban az ideális tartalmat takarja el könnyen a szemek elől az uralomnak külső formája.

Ez azonban nincsen szükségszerűen így. Voltak diktatúrák a multban minden ideális tartalom nélkül: az orosz cárok birodalmában például. S voltak tökéletes demokráciák, melyekben minden magas ideális célok szolgálataban állott: a délamerikai Republica Christiana például, melyet jezsuita atyák alapítottak a XVII. században.

Minden a célokon múlik, melyet az emberi társadalmak maguk elé tűznek, még inkább pedig a módon, ahogyan azért küzdenek.

Ha becsületes, eredményes küzdelem folyik az ideális célokért, a tömegek elhiszik, hogy a hirdett ideálok tényleg élnek a vezetőik lelkében. Elhiszik és követik a vezetőket, szívesen hoznak áldozatokat is. Ha ellenben a jelszavak kongó frázisokká rongyolódnak, melyeket a vezetők nem tudnak, vagy nem is akarnak megvalósítani, a tömegeken is urrá lesz a materialista önzés, mely a végén nincsen tekintettel semmiféle magasabb szempontra.

Az osztrák munkások nyilván bíznak új vezetőikben: munkát, fellendülést, életük könnyebb, derűsebb atakulását remélik tőlük, a svájciak pedig nem bíznak az övéikben. Ez lehetne megfordítva is, de ezidőszent így van. A fasiszta államoknak ez ma a legerősebb szövetségesük, nem a parancsuralom és a hatalom.

(Sófia)

* Gyomor- és bélbajoknál, a máj és az epeutak megbetegedéseknél, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz kortyoként elfogyasztva igazán remek hashajtó. Kérdezze meg orvosát.

Elvi jelentőségű döntés a felmondási időre kiutalt fizetések adójáról. Cluj. Saját tud. A központi pénzügyi bizottság elvi jelentőségű határozatot hozott a felmondási időre járó fizetés adójának kérdésében. A felmondási időre kiutalt fizetéseknél, amennyiben az a rendes havi fizetést meghaladta, vitás volt eddig, hogy az adót az úgynevezett szuprakvótát az egész fizetésre vonatkozólag kell levonni és befizetni, vagy pedig az adó szempontjából a megfelelő hónapokra és a fizetés nagyságára felosztva. A bizottság figyelembe vette az 1932. évi 55. számú döntést, amely szerint a munkaszerződésekről szóló törvény 3. szakasza értelmében a felmondási időre kifizetett fizetéseknek csak azt a részét lehet fizetési adó alá esőnek tekinteni, mely a rendes fizetésnek megfelel. A kiutalt összegnek ezt a meghaladó részét pedig kártérítésnek kell minősíteni és ez a rész már nem esik fizetési adó alá. A fenti álláspont alapján a bizottság kimondta, hogy a felmondási időre járó fizetést a felmondási idő egész tartamára, illetve hónapokra kell felosztani és azután havi 4000 lei erejéig alkalmazni kell az adótörvényben megállapított négy százalékos adót, illetve a magasabb adókulcs szerint kell számítani az adót. Ezekhez az adókhöz hozzáadják az egész fizetés után járó szuprakvótát, amelyet szintén viszáza kell tartani és be kell fizetni az adóhivatálnál.

CEHOSLOVACA R. T.

Lerakat: CLUJ, Strada I. G. Duca 3 sz.

Uri-, női- és gyermek-ruházati cikkek
1938-as tavaszi és nyári

DIVATUJDONSÁGOK

Dus választék, elsőrangú kiállítás, eredeti gyári árak.

CEHOSLOVACA R. T.

konfekció üzletei mindenben vezetnek!

Kérje és ingyen küldjük tartalmas „CEHO 1938” című divatlapunkat.

HAZÁARULÁSI VÁD ALATT A SZOVJET VOLT FŐÜGYÉSZ. (Moszkva). Grilenko volt főállamügyészt és igazságügyi népbiztost hazaárulással vádolják. Grilenkonak a jelenlegi főállamügyész, Viszinszky szerint az a bűne, hogy a szovjet-jog lényegével ellenkező elemeket ültetett át a szovjet-jogba és ezzel nemcsak a szovjet-jogot szabotálta, hanem hazaáruló is volt.

Ujra tárgyalják a satumarei pénzügyi botrány bűnpörét. Satumare. Saját tud. Ország-szerte nagy feltűnést keltett az az évekkel ezelőtt kipattant pénzügyi botrány, amelynek következtében Tocaciu Valentin satumarei pénzügyigazgató a pénzügyigazgatóság főtisztviselőivel együtt a vádlottak padjára került. A törvényszék Tocaciu nyolchónapi fogházra ítélte. A többi vádlottak 1—2 évi fogházbüntetést kaptak. A tábla Tocaciu felmentette, az ügyész azonban a Semmitőszékhez fellebbezett. A legfelsőbb bíróság megsemmisítette a tábla ítéletét és az iratokat újra tárgyalás végett visszaküldte az oradeai táblának.

* Dohányzásnál megsárgult fogaknál használjon Chlorodont fogkrémet. Csunya színezetét már egyszeri használat eltünteti.

SHAKESPEARE KEZIRATAIT KERESIK EGY 339 ÉVES SIRBAN. Londonból írják: Angol irodalmi körökben mozgalom indult, hogy nyissák meg Edmund Spenser, a nagy angol lírikus sírját, akit 1599-ben temettek el a Westminster-apátság főtemplomában. A temetés során Anglia legkiválóbb költői Spensert dicsőítő költeményeik kéziratát dobták a nyitott sírba. Remélik, hogy a kéziratok között megtalálják Shakespeare hiteles kézírását is. Ez a lelet eldönthetné azt az évszázados vitát, vajjon a Shakespeare-nek tulajdonított összes darabokat tényleg maga Shakespeare írta-e? Foxley Norris, a főtemplom dékánja, megadta az engedélyt a sír megnyitásához.

Apró cíumegyei hírek. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Sós Antal Adám remetei lakos részegen Hitlerrel kapcsolatosan „politikai” kijelentéseket tett. A csendőrség letartóztatta és bekísérte a csendőrszárnyparancsnoksághoz. Sós kijelentéseit, melyeket az államra nézve sértőnek talált a csendőrség, itt is megismételte. Átadták a hadbírósnak. — Ugyancsak a braşovi hadbírósnak adták át: Elekcs János suseni gazdálkodót, aki Gheorgheni város egyik kocsmájában állítólag irredenta dalt énekelt. — Gál Antal jigođini munkaréklő napszámost úgy ismerik a községben, mint aki nem épeszti. Ezzel lehet csak megmagyarázni utóbbi tetteit. Gál egyik este a jigođini vasúti megállóhely lámpáját tilosra akarta állítani azzal az indoklással, hogy fel akar ülni az éppen befutni készülő személyvonatra. Tetőben a vasúti őr felcsépe megakadályozta, mire dülkölni kezdett vele. Ejszaka a községi jegyző lakásába hatolt be és követelte, hogy a jegyző adjon részére személyazonosság igazolványt. Végül is a csendőrségnek kellett közbelépnie. Letartóztatták és őrső-őrsre kísérve átadták a braşovi hadbírósnak, ahol intézkedtek elnebeli állapotának megvizsgálásáról. — Dr Pitner Árpád ügyvéd és Szakács Balázs barzovai birtokos fardaságot nem ismerő buzgósággal vettek részt a decemberi országos választások előkészítő propagandájában. Feleluc több községében mondottak beszédeket a nagyszámú hallgatóság előtt. Sיעני községben felemlítette dr Pitner, hogy az 1933-as választások alkalmával egyesek milyen eszközöket vettek igénybe, hogy a kormánypart szavazatait gyarapítsák. Ezt a kijelentést az egyik érdekelt fél magaránézve sértőnek találta és dr Pitner ellen bűnvádi feljelentést tett. Sandominic községben dr Pitner és Szakács Balázs ellen a csendőrség indított eljárást azon a címen, hogy beszédeikben államellenes kijelentéseket tettek volna. Az eljárás polgári bíróság előtt indult meg, az időközben megjelent kormányrendelet értelmében azonban ügyüket most áttették a braşovi hadbírósnak.

Adomány. Horváth Ferencné részére kiadótisztunkhoz N. N. Hunedoara 100 leit küldött. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

Minthogy a telefon előfizetőinek száma Oradeán jelentékenyen megnövekedett, minden előfizető több hasznot húz belőle!

FIZESSEN ELŐ azonnal TELEFONRA!

ÁPRILIS 15.-IG A TELEFONKÖNYV LEZÁRÁSÁIG, NEM KELL FELSZERELÉSI ILLETÉKET FIZETNI

Az előfizetési díj HAVI részletekben fizethető.

LEGUJABB

Az állami legfőbb ellenőrző tanács megszervezése

A legmagasabb bírósággal lesz egyenrangú a tizenöt-tagú testület. — Elkészült a vonatkozó törvényrendelet

Bucuresti. Saját tud. A miniszterelnök, valamint a pénzügy- és gazdasági miniszter jelentése alapján elkészült a rendelettervezet, melynek értelmében megalakul a legfőbb ellenőrző tanács. Ennek tagjai az „állami vezérellenőr” címet fogják viselni. A tanács közvetlenül a miniszterelnök alá fog tartozni, tagjait királyi dekrétummal nevezik ki a kormányelnök javaslatára. A legfőbb ellenőrző tanács legfeljebb tizenöt tagból áll. Tagjainak legalább 35 éveseknek kell lenniük, elmozdíthatatlanok és a király

előtt tesznek esküt. Hivatásukkal összeférhetetlen a törvényhozó testület bármelyik házának tagsága, bármely kinevezett, vagy választott állást fízett alkalmazás, sőt még a szabadfoglalkozás gyakorlása is.

UJ EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTER.

Bucuresti. Saját tud. A hivatalos lap legújabb száma királyi dekrétumot közöl, mely Nicolaie Marinescu orvos tábornokot egészségügyi miniszterré nevezi ki.

Angol-olasz megegyezés Abesszinia és környéke felől

A határmenti angol érdekek részletes elrendezésére vegyes bizottságot küldenek

Londonból jelentik: A „Daily Mail” szerint elvileg létrejött a megegyezés Olaszország és Anglia között az abessziniai és az abesszin határmenti angol érdekek tekintetében. Külön formula körvonalazza a két hatalom magatartását és kívánságait a következő kérdésekben:

Angol kereskedelmi állomás a szudáni határ

on lesz. A szudáni határ helyesbítése. A Kenya melletti határ újabb megvonása, különös tekintettel a tavak környékére és a legotetési jogra. Ugyanezen jogoknak a kérdése Abesszinia és az angol Szomáli föld között.

E kérdések megoldása céljából angol-olasz vegyesbizottságot küldenek ki.

Az angol alsóház óriási többséggel bizalmat szavazott Chamberlainnek

Londonból jelentik: Az alsóház a vita lezárása után háromszázötvenkilenc szavazattal ezá-

ötvenkettő ellenében elvetette a munkáspárt bizalmatlansági indítványát.

Emelkedő árfolyamok Horthy magyar kormányzó rádióbeszéde hatására

Londonból jelentik: A Népszövetség magyar kölcsona kötvényeinek árfolyama hétfőre feltűnően emelkedett és 36.38 volt. Az emelkedés nyilván annak a kellemes hangulatnak a következménye, amelyet Horthy kormányzó beszéde Aneliában is keltett.

Időt és pénzt

takarít meg,

ha bevezetteti

a telefont

A spanyol nemzetiek elfoglalták Tortosa városát

A köztársasági kormány visszamenekül Valenciába

Salamancából jelentik: Llano tábornok a sevillai rádióban közölte, hogy a nemzeti csapatok elfoglalták Tortosát. A nemzetiek hivatalos hadijelentése szerint a csapatok előnyomulása tovább folyik. Az aragoniai hadsereg átkelt a Noguera folyón. A köztársaságiak bejelentették Lerida kiürítését.

Londonból jelentik: A „Daily Herald” barcelonai jelentése szerint a köztársasági spanyol kormány megtette az előkészületeket, hogy székhelyét visszahelyezze Valenciába.

Nagy felfordulás a Blum diktatura ellen

A lapok örültségek és forradalomnak nevezik a pénzügyi reformjavaslatot

Párizsból jelentik: A francia kormány pénzügyi javaslatát a mérsékelt közvélemény nagy felzudulással fogadta. Megállapítják, hogy Blum valóságos szocialista diktatura tervezetének megvalósításához kérte a teljhatalom megadását. A közvélemény lázas izgalommal várja a képviselőház keddi délutáni ülését. Kormánykörökben azonban azt remélik, hogy a tervezet többséget kap a kamarában. A lapok vezető helyen mutatnak rá, hogy Blum közvetett és közvetlen inflációt, leplezett valutaellenőrzést, a hitel- és külkereskedelmi élet ellenőrzését, stb. javasolja. A „Petit Journal” örültségeknek nevezi Blum tervét. Az „Epoque” szerint a terv gazdasági és pénzügyi forradalmat jelent.

Az egykori török-német szövetség felújítása

Párizsból jelentik: Páennek ankarai német követé való kinevezése Franciaországban idegösséget keltett. Francia körök azt hiszik, hogy Pápen fontos misszióval utazik Ankarába és fő feladata a hajdani török-német szövetség felújítása.

Újabb vatikáni cáfolat Innitzer bécsi bíbornokkal kapcsolatban

Kétezer német zarándok megy Rómába

Rómából jelentik: Vatikáni körök cáfolják azt a hírt, hogy XI. Pius pápa az osztrák püspöki kar nyilatkozatával kapcsolatban sürgősen magához kérte volna Innitzer herceg-érseket. Ugyancsak vatikáni körökben úgy tudják, hogy Innitzer környezetének három tagja Rómába érkezett.

Vatikánvárosból jelentik: A Vatikánban minden előkészületet megtettek a husvétii zarándokok fogadtatására. A zarándokok között szerepel kétezer német is, mivel a német kormány visszavonta nemrég kiadott zarándoklat tilalmát.

Apróhirdetések

Alkalmazás

Gazdálkodásban

Jártas római katolikus kereskedő, ki kántori teendőket is perfekt végez, szerény megélhetést biztosító elhelyezkedést keres. Megkereséseket „Önzetlen munka” jellegével a kiadó továbbítja.

Gazdasszony,

háztartásügyi állást, főzést vállalok. Burikné, Oradea, Str. Clorogariu 11. Házmesternél.

Szabászt,

vagy tűzőnőt felvesz Török Aladar cipész-mester, Sighişoara, Str. Reg. Ferdinand.

Adás-vétel

1 liter

gyógyvörös bor 14 lej. Jó Lajos fűszerüzletében, Oradea, Str. Take Jonescu 24. szám.

Jég szekrény

háztartásügyi kör. vasluga eladó. Oradea, Delavrancea-utca 12. háztulajdonosnál.

Keresek

megvételre, lehetőleg a Nilgész-telepen egy kis családi házat, kerttel. Ajánlatokat a kiadóhivatalt továbbítja.

Használt,

de jó állapotban levő sőtéték szövet kosztüm kisebb termetre eladó. Cím a kiadóban.

Förster

angol, Wirth, Stingl, új állapotban levő zongorák, bizomány feláron eladó. Sterberg, Oradea Reg. Ferdinand 13.

Eladó

jövedelmező bérházak magánházak, telkek szőlők villalakkással, földirtokok. Bármilyen ingatlan adásvételét megbízható pontossággal intézi el Kortmáros László ingatlanirodája. Oradea, Str. Pasteur 13. Telefon 85.

Elkészült a Szent László-nyomda Rt. körtornógépnyomda Oradea, Str. Rozele Carol II. No. 5.

Pedálos

cimbalom, jutányosan eladó. Oradea, Str. Nicolae Jiga 38.

Lakás

Kiadó

május 1-re 3 szobás előszobás, fürdőszobás lakás, mellékhelyiségekkel. Strada Petőfi 24. Ugyanott eladó egy házhely 19 méter fronttal.

Kiadó

májusra 2 szoba teraszos modern kerttel lakás. Oradea, Str. Delavrancea 10. szám.

Kiadó

május elsejére modern külön bejárattal garazson lakás, Oradea, Str. Delavrancea 40. Erdekoldni: Serac Aurel Oradea, tüzőtő laktanya. — A lakás megtekinthető 11—12 és 3—5 óra között.

Külön

bejárattal butorozott szoba, fürdőszoba használati kiadó. Oradea, Str. Vlahutá No. 63.

Kiadó

május 1-re 2 szobás, előszobás utcai lakás, mellékhelyiségekkel. Oradea, Str. Axenta Sever 13. szám.

Kiadó

2 szoba, előszoba, konyha, mellékhelyiségekkel, május 1-re. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Hilán élle

Kovács segédet

felveszünk, Oradea, Str. Vasile Conta 2.

Katalin-telepi

háztartási árúk megrendelhetők a Szent Vince intézetben. Folyószóra alkalmas juttatások szőnyegek; tavaszi kabátok, strapa ruhák, való gyapjuszövetek, Pepita szövet, Erős tüllkőzők. Durva vászon. Finomabb vászon. Cingulus. Telefon: 612.